

Een Hopelooze Strijd.

Willem, de veerman der Honte, was een wakkere jongeling van dicht bij de twintig, en geen schipper kon een schuit vlugger over den stroom roeien dan hij. En de Honte was breed geworden sinds den geweldigen Elisabethsvloed in 'tjaar 1404!

Willem woonde met zijn bejaarde moeder op 't gebied van 't dorp Eertinge, nabij Biervliet,¹⁾ dus in 't graafschap Vlaanderen en het was zijn dagelijksch werk de reizigers naar 't naburige Zeeland over te zetten.

Op een winderigen October-avond van 'tjaar 1438, had Willem juist het avondmaal gebruikt en zette hij zich welbehagelijk bij

1) Biervliet was toen een stad van Vlaanderen, en is slechts in de 17e eeuw met gansch Zeeuwsch-Vlaanderen bij Nederland ingelijfd.

't vuur, om nog eenigen tijd met zijn moeder te kouten, aleer zijn legerstede op te zoeken.

— Licht de boot goed vast, jongen? vroeg de oude vrouw. De wind blaast zoo in de schouw.

— Ja, 't is kwaad weer, moeder, maar voor de boot geen nood, ze ligt achter den dijk.

— Volk zal er dezen avond wel niet meer komen.

— O, neen, gewis niet....

— 't Wordt elk oogenblik wilder, het weer.... Ik ben bang als de wind zoo huilt... Twee watervloeden heb ik beleefd... beide keeren op St. Elisabethsdag.²⁾ Vooral de eerste vloed was verschrikkelijk...

Willem had 't verhaal al dikwijls gehoord, maar zijn moeder scheen meer tot zich zelve als tot hem te spreken en zei: „Tegen den avond begon het te waaien, in den nacht stormde het, 's morgens was 't nog erger. Overal luidden de klokken, te Assenede, te Moerkerk, te Peerboom, te Biervliet... Mijn vader kwam rond acht uur in huis gestormd. „Vluchten!” riep hij. De dijken zijn door!” We snelden naar Biervliet... daar waren sterke huizen, torens, daar lagen ook veel schepen. 't Was hoog tijd, we bevonden ons nog wel een kwartier van de stad toen 't water reeds aanstroomde... Moeder droeg ons jongste zusje in haar arm, vader een broertje, ik hield twee anderen bij de hand. Ons huisraad hadden we maar achter gelaten... 't was toch maar luttel waard... we mochten ons leven er niet voor wagen. Buur Lamme en zijn vrouw Katrijn wilden het hunne redden, maar zijn niet tot Biervliet geraakt... Er waren veel vluchtelingen in de stad. 't Was guur weer, wij allen waren doornat. We mochten in de kerk verblijven. Boven ons stormde al maar door de groote klok. De wind gierde langs 't dak en wierp veel ruiten in. De mannen staken de gaten toe met planken en doeken. O, die dag! Drie uren ver overstroomde 't Vrije van Brugge en de vier Ambachten. Lijken van menschen en dieren dreven rond. 't Water stroomde weldra de kerk binnen tot aan het hoogaltaar en wij moesten op de galerijen,

1) 19 November.

ook op 't doxaal en in den toren. 't Leek of de wereld verging. Wat wij geleden hebben, is niet te beschrijven! Eindelijk bedaarde de storm. Maar welk een verwoesting! De Honte was veel breeder en dieper geworden, echter ten koste van vruchtbaar land, dat met hoeven en huizen verzwolgen was. Wij keerden hier naar Eertinge terug. Onze hut was vernield. Vader bouwde een nieuwe; wij waren doodarm. Gelukkig kwam er hulp uit de steden. Zeventien jaren later, 't was weer op St. Elisabethsdag, vreesden we een nieuwe ramp en weer vluchtten we naar Biervliet, maar hier was de schade niet zoo groot, wel in Zeeland. En wonderlijk, zoo is de weg ontstaan, voor de groote schepen, welke tegenwoordig liever te Antwerpen willen zijn, dan te Brugge.

— Omdat te Brugge altijd twist en tweedracht heerscht, moeder, antwoordde Willem. De kooplieden ontvluchten de stad. Antwerpen is Brugge een doorn in 't vleesch!

— O, die verdeeldheid altijd! Waarom kunnen de menschen niet in vrede leven?... Jongen, wat begint die wind geweld te maken! Zou ik een derden vloed beleven?

— Maak u niet ongerust moeder, troostte de zoon. 't Waait sterk, ja, maar 't is echter nog bijlange geen storm... Maar 't is of ik stemmen hoor, zou er dan toch nog volk komen?

— Gij zet niemand meer over, Willem, 't is geen weer, gij behoeft uw leven niet te wagen zonder noodzaak! zei de vrouw ongerust.

Er werd nu luid op de deur geklopt en Willem deed vlug open. Vijf groote, kloeke kerels traden binnen. Ze waren gehuld in wijde mantels, en droegen breede, neerhangende hoeden, die hun gelaat gedeeltelijk bedekten.

— Over? vroeg Willem.

— Neen, jonkman, maar toch hebben wij uw hulp noodig.

— Waarmede kan ik u dienen, heeren?

— Wij moeten droog hout en stroo hebben en een goede lantaarn, want de onze is gebroken, antwoordde hij, die de overste scheen.

— Hout en stroo, herhaalde de veerman verwonderd. Wilt ge buiten kampeeren? Gij zijt welkom hier, tot het weer bedaart.

— Bemoei u niet met onze zaken en gehoorzaam maar vlug! snauwde de vreemdeling. Droog hout, stroo en een goede lantaarn! Zie, gij moogt kiezen tusschen een goed loon of een ribbestoot, welken ge niet lang voelen zult, ge begrijpt waarom.

— Wat wilt ge dan toch? vroeg nu de moeder op angstigen toon.

— Houd u maar koes, oude vrouw, en ga liever te bed, ge zit daar te knikkebollen van den vaak.

— Gij behoeft mijn moeder niet te beleedigen! riep Willem verontwaardigd.

— Hoor dien melkbaard eens! Zou men niet zeggen, hij is de graaf van Vlaanderen instede van een kalen veerman? Geef ons, wat we vragen, want ge talmt onverdragelijk.

— Doe het maar, Willem, drong zijn moeder aan.

— Dat is ten minste wijs gesproken, oude vrouw, uw lieve jongen heeft niets te vreezen, als hij maar doet wat we zeggen.

— Volgt mij dan, heeren, naar 't schuurtje, daar ligt hout en stroo in overvloed en hier is de lantaarn van mijn veerboot. Ik hoop, dat ik ze terug zal krijgen.

— Hier is geld om er morgen wel drie nieuwe voor te koopen, zuinige borst, ge merkt wij zijn niet gierig.. En nu hout en stroo.. maar ontsteek eerst de lantaarn, want dit vervloekte land is vol kuilen en slikgaten.

Willem deed wat men van hem verlangde en trad met de mannen buiten. Na een kwartier keerde hij terug en zei:

— Ze zijn heen, moeder! Ruw volk!

— Leelijke kerels, jongen, maar wat zouden ze in hun schild voeren?

— Ik zal 't spoedig weten, moeder, hernam de zoon, zijn mantel van een spijker aan den muur nemende.

— Gaat ge nog uit? vroeg de oude.

— Ja, ik vertrouw die vreemden niet, 't konden wel zeeroovers zijn!

— Zeeroovers, de H. Maagd sta ons bij! Maar Willem...

— Ik moet er uit, moeder! Ik ben veerman, ja, maar ook toezichter aan 't strand en 't is mijn plicht eens te zien, wat die kerels hier komen uitvoeren!

— Ja, 't is uw plicht, maar zult ge voorzichtig zijn, kind?

— Natuurlijk, moeder. 'k Zal in hun kielwater zitten, zonder dat ze 't in de gaten krijgen. Ga naar kooi en slaap!

— Neen, neen, ik blijf op tot ge terugkeert.

Willem kende zijn moeder te goed, om langer aan te dringen, en weldra worstelde hij tegen den wind, die door den polder schoot met vervaarlijk geloei.

Ginds zweefde de lantaarn als een dwaallicht over 't land. De veerman wist dus al dadelijk, in welke richting de vreemdelingen waren gegaan.

— Naar den dijk, mompelde hij. Zeker zijn het roovers, die een of ander schip op de banken willen lokken! Maar, bij mijn patroon, ik ben er ook nog en houd een oog in 't zeil, en, als 't moet, een hand aan 't roer!

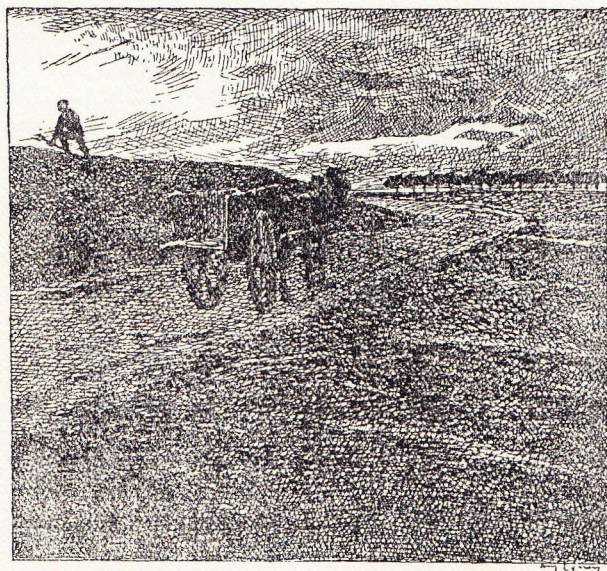
Willem, gewoon tegen den wind te worstelen, kwam spoediger vooruit dan de vreemdelingen en weldra was hij dicht bij hen. Nu moest hij zeer voorzichtig zijn, want als ze hem ontdekten en grepen, was hij een man des doods. Achter den dijk bleven de kerels staan. De golven sloegen huilend tegen den aarden dam aan, 't stevig bolwerk der boeren om hun vijand, de Honte, te bedwingen.

— Hier is 't een goede plaats, daar liggen gevaarlijke banken, hoorde Willem een van 't troepje zeggen of liever schreeuwen, want hij moest zijn stem uitzetten, om zich verstaanbaar te maken. De Engelschman is niet ver af.. en tien tegen een, wil hij binnenloopen in plaats van den storm te trotseeren. Daar hij van Antwerpen komt, zal hij ons licht voor dat van Biervliets haven aanzien. Het zal hem drommels leelijk tegenvallen. Zoo zullen wij de schippers verleeren naar Antwerpen in plaats van naar Brugge te komen.

Willem had genoeg gehoord. Hij trilde van verontwaardiging. Ha!

nu begreep hij alles. De Bruggelingen waren naijverig op Antwerpens toenemende scheepvaart en ze wilden de vreemde schippers afkeerig maken van de Honte, door hun te doen gelooven, dat hier strandboeven en roovers hun bedrijf uitoefenden. Ja, er waren wel eens kustroovers, die met kar en paard naderen, als een schip gestrand was, maar nu waren het andere kerels.

Willem was ook een Vlaming en hij had Brugge's voorspoed gewenscht boven dien van de Brabantsche stede, Antwerpen, maar om hun haven te bevoordeeligen, moesten de Bruggelingen ten-

Ja er waren wel eens stranddieven.

minste eerlijke middelen gebruiken en geen schurken afzenden, die arme zeelieden naar den dood lokten.

Het vreemde vaartuig zou stranden; de bemanning en misschien ook passagiers moesten dan omkomen... en zijn lantaarn zou hen lokken naar den dood! Neen, neen!

En de eerlijke veerman maakte dadelijk een plan. Alleen ver-

mocht hij tegen deze kerels niets en 't dorp lag ver af. Eer hij hulp gehaald had, kon het te laat zijn. Hij moest vlug handelen en de eenige weg tot gelukken was, naar het verwachte schip te roeien en de zeelieden te waarschuwen. Willem snelde zijwaarts en beklom den dijk, en zijn harte bonsde, toen hij ginds op de donkere wateren een lichtje zag. Daar naderde 't schip reeds! Neen, er was geen tijd te verliezen! Had hij tenminste één helper, om mede de riemen te bewegen.

— Maryke! zei hij. Ja, zij is kloek en zij is ook braaf....

De veerman ijlde voort en hijgend bleef hij voor een huisje staan, dicht bij den dijk. Gejaagd bonsde hij op de deur. De jongeling behoefde niet lang te wachten.

— Wie daar? klonk het.

— Ik ben het, Willem...

De deur werd geopend. In 't spaarzaam verlichte vertrek zaten drie mensen, de ouders en een meisje van Willems leeftijd.

— Is er nood? vroeg de man verschrikt.

— Neen... tenminste niet aan de dijken...

— Ik vreesde het, ik bleef op, daar 't zoo hard woei, er komt storm...

— Is uw moeder krank? vroeg het meisje, dat bij Willems komt hevig bloosde.

— Ook niet! Luister.., ik heb niet veel tijd...

Gejaagd verhaalde hij wat er bij den dijk gebeurde.

— Die ellendelingen! kreet de man. Ja, als er een schip strandt, is de lading voor ons, dat is altijd zoo geweest, wat de heeren der wet ook beweren, maar een vaartuig opzettelijk....

— Ik moet naar dat schip roeien! viel de veerman hem driftig in de rede. Ik heb hulp noodig!

— O, kon ik maar.. ge weet echter, hoe aamborstig ik ben!

— Maar Maryke...

— Ik ga mee! ze 't meisje beslist.

— Kind! kreet de moeder. Nu op den stroom... uw leven...

— Ik ga mee, moeder, ik mag het niet laten, er zijn geen mannen...

En zonder een toestemmend antwoord af te wachten, greep de maagd een groven doek van den muur en snelde Willem achterna. Gelukkig lag de boot een eind van de plaats, waar de boeven nu hun valsch vuur ontsoken hadden, en met vereende krachten konden de jonge lieden ze over den dijk in 't water brengen. En weldra plasten de riemen krachtig in den vloed en schoot 't vaartuig voort,

in de richting van 't zwevende licht ginds, 't licht van 't zoo bedreigde vaartuig.

De kustvuren in dien tijd waren gewoonlijk niets anders dan eenvoudige lantaarns en brandende takkebossen of turfhoopen, zoo dat het ons niet moet verwonderen, dat de schepelingen dien gloed daar op den dijk voor havenlichten zouden houden. En dit bleek wel 't geval te zijn, en reeds had de kapitein bevel gegeven, naar die veilige plaats koers te zetten, want een storm kwam op, dat voorspelde de huilende wind, die reeds hoog het water op joeg. Maar eensklaps klonk uit zee een vreemd geluid, dat dra een menschenstem bleek te zijn. Willem en Maryke hadden het vaartuig bereikt, doch mochten het niet te dicht naderen, want hun ranke boot zou er tegen verbrijzeld worden.

't Duurde geruimen tijd eer de kapitein die vreemde boodschap begreep, want hij moest nog de hulp inroepen van een matroos, die zoo wat alle talen scheen te kennen, en de wind maakte het elkander toeroepen zeer moeilijk. Doch eindelijk wist men dan aan welk groot gevaar men ontsnapt was, dank de rechtschapenheid en den moed dezer eenvoudige kinderen der kust.

De kapitein was verontwaardigd. Hij scheen een man van de daad te zijn. Wat hij nu beval, was tegen de wetten en 't recht van dit land, en toch liet hij met groot gevaar een boot uitzetten, bemand door een tiental stoere snaken, die in den gordel hun „kortjan” ¹⁾ droegen. En die boot volgde Willems vaartuig en legde aan bij de Vlaamsche kust! Willem en Maryke trokken de hunne weer achter den dijk en de jonkman geleidde zijn koene helpster huiswaarts... Wat er verder geschieden mocht, daar bij 't valsche licht, wel 't was 't voorzichtigste er zich niet mede te bemoeien.

De misdadigers, want dien schandnaam verdienden de Bruggelingen wel, wachtten met ongeduld op hun prooi.

— 't Moet gelukken, zei de aanvoerder van 't troepje. Een vreemde kapitein, hier op dezen stroom door den storm overvallen, en 't

1) Mes.

begint al aardig te stormen, vaart 't liefst niet door. Ha, de Antwerpenaars zullen woedend zijn, als ze vernemen, hoe wij hun Honte onveilig maken. Neen, de Honte mag 't niet winnen van 't Zwyn.

En de vijf kerels keken begeerig naar 't lichtje daar op den vloed. Geduldig wachtten ze, bijna zeker van hun buit. Zwart staken hun gestalten af bij 't laaiend vuur. O, ze stonden hier op een eenzame plaats, ver genoeg van Biervliet en Eertinge, om veilig hun snood bedrijf uit te oefenen. En de veerman zou het niet wagen, zich met hen te bemoeien, want ze hadden hem onder de vreeselijkste bedreigingen geboden in zijn huis te blijven. En de kerel zag er immers niet al te moedig uit.

Maar plotseling sprongen een tiental gedaanten nader, en, eer de Bruggelingen van hun schrik waren bekomen, werd ieder van hen door twee kloeke kerels aangegrepen, zoodat tegenstand niet meer baatte. En als gevangenen werden ze meegesleurd naar de boot, gebonden met een snerpand eind pektouw, onder de banken gestopt. Wel smeekten ze om hun leven, boden ze een losprijs aan, zwoeren ze, 't niet op het vaartuig gemunt te hebben, maar de kapitein maakte korte wetten en liet onmiddellijk de roovers aan de ra's ophangen.

* *
* *

Nooit waren Willem en Maryke samen uit geweest. Hun eerste tocht was wel een ongewone en een gevaarlijke, maar toch 't begin van talrijke reisjes, zoowel te water als te land.

Op dien stormachtigen avond, onder 't bulderen van den wind, en 't huilen der golven, hadden beiden, die toch zoo lang al burens waren geweest, elkander beter leeren kennen, en deze kennismaking was zoo bevallen, dat de jonge lieden zes maanden later in een ander bootje stapten, „'t huwelijks bootje,” gelijk de zeeman zegt.

* *
* *

In Vlaanderen heerschte dikwijls burgerkrijg.

De Bruggelingen hebben lang getracht op allerlei wijze aan de scheepvaart op Antwerpen nadeel te berokkenen.

Ze bouwden zelfs te Haestinghe, op den oever der Honte, een sterkte, om de vaartuigen, die niet naar Brugge wilden stevenen, maar Antwerpen verkozen, te beschieten en te vernielen.

De Markgraaf van Antwerpen, Jan van Ranst, maakte dan voor goed een einde aan die oneerlijke mededinging, door met een talrijke schare dappere burgers naar Haestinghe te trekken, en er de sterkte neer te werpen en de vijanden voor goed te verjagen.

Nutteloos was Brugge's tegenstand.

Antwerpen erfde den voorspoed eener stede, die verviel, eensdeels door de verzanding van 't Zwyn, maar ook door oproer en burgertwist.

A. HANS.

DE SCHELDE VRIJ!

(VERHALEN VAN DE SCHELDE).

SCHELDE VRIJ

Door A. HANS

L. OPDEBEEK — Uitgever — ANTWERPEN